

Högläsning kan stötta traumatiserade elever

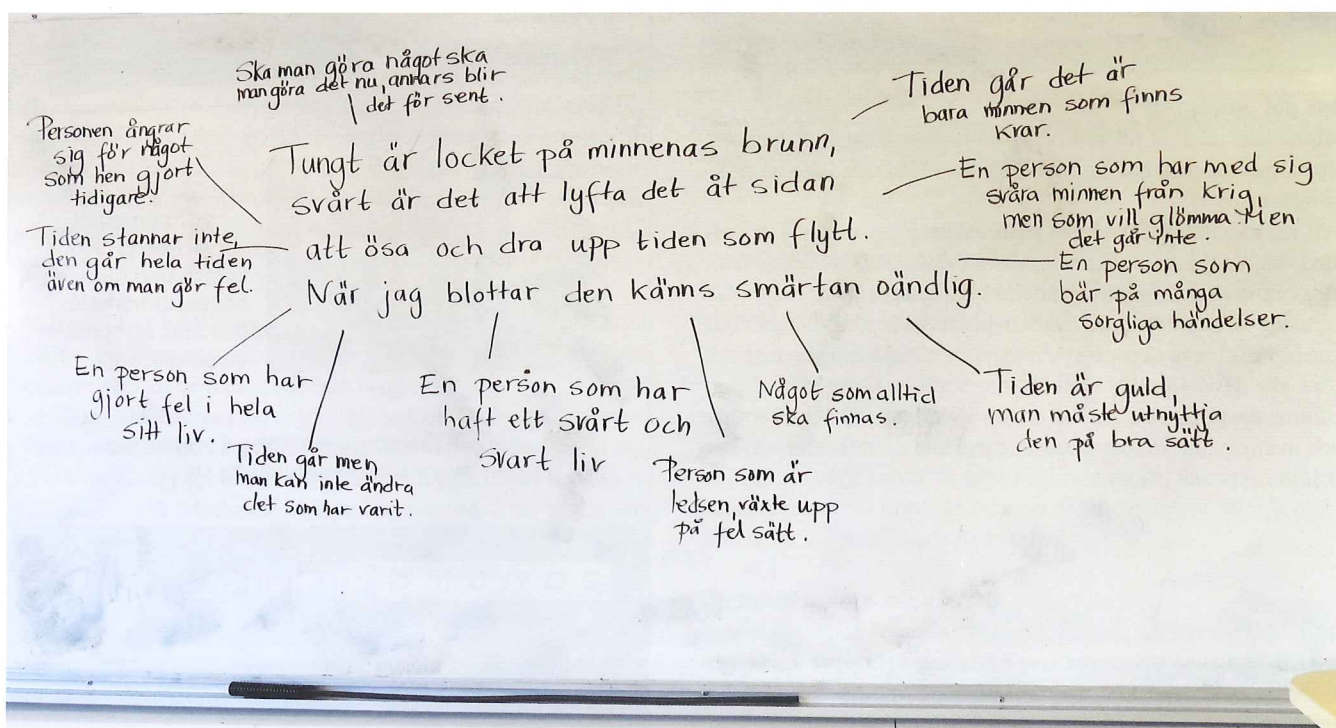
På Språkinstruktionen finns elever som bär på svåra trauman och upplevelser från sitt land eller från resan till Sverige. Hur kan undervisningen ge dessa unga nyanlända stöd? Här delar förstelärarna Lisa Högberg och Ulla Myllymäki med sig av sina erfarenheter i arbetet med traumatiserade elever.

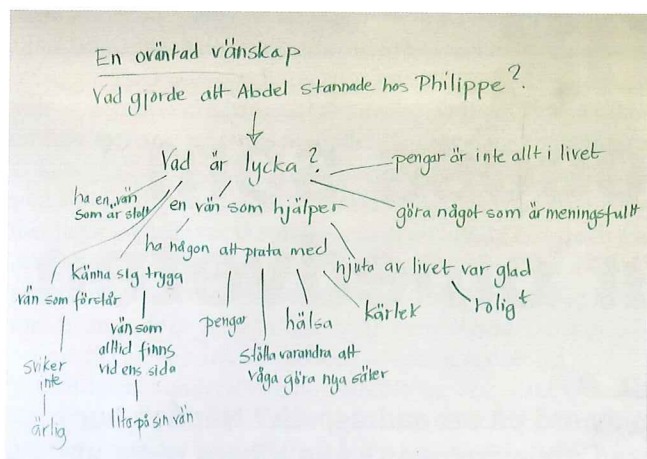
Text: Lisa Högberg, förstelärare i läsutveckling, och Ulla Myllymäki, förstelärare i svenska som andraspråk, Luleå gymnasieby

Vår erfarenhet är att det är viktigt att klassrummet blir en trygg och positiv plats för eleverna, en plats där eleverna blir sedda och lyssnade till. En undervisning i svenska som andraspråk som utgår ifrån meningsfulla sammanhang och bygger på elevernas delaktighet är en bra grund för att väcka elevernas intresse, engagemang och motivation. Vi har funnit att när undervisningen utgår från angelägen skönlitteratur, som läraren läser högt ur, skapas en gemensam språkutvecklande läserfarenhet som öppnar för en positiv social gemenskap. Läsningsen kan följas upp på många olika sätt där elevernas delaktighet och kreativitet är en självklarhet del. Genom boksamtal som bygger på autentiska och öppna frågor, där varje elevs tankar är värdefulla, tränas eleverna in i ett respektfullt klassrumsklimat. I boksamtalen väljer eleverna alltid vilka kopplingar som de vill göra; de kan väva in sina egna erfarenheter men kan också välja att bara hålla sig till bokens personer. Ju tryggare eleverna känner sig i gruppen, desto mer av sig själva bidrar de med i boksamtalen. I väl fungerande boksamtal får eleven syn på sina egna

tankar samtidigt som de möter andra elevers tankar i en levande dialog.

Ett återkommande loggskrivande synliggör alla elevers tankar och blir viktig information för oss lärare. Det är viktigt att loggskrivandet blir ett kravlöst skrivande där eleverna har en fredad zon från korrigeringar och bedömningar. I loggskrivandet får de möjlighet att ventiler sina tankar och åsikter utan att riskera att någon kommenterar det muntligt. De kan dock vid olika tillfällen välja att läsa upp sina texter inför varandra men ibland stannar det som en dialog mellan oss och eleverna. På så vis blir loggskrivandet ett forum där eleverna blir sedda. Det viktiga är att litteraturen och samtalen väcker elevernas tankar och att dessa tas tillvara i undervisningen på olika sätt. Strävan ska vara att eleverna inspireras att utvecklas både språkligt och som personer i en trygg och autentisk undervisning. En undervisning där eleverna utvecklas ger traumatiserade elever en vilopaus från sina tunga tankar. Eleverna får istället positiv energi som kan stärka dem. Alla elever mår givetvis bra av en undervisning

där de blir sedda av både lärare och sina klasskamrater men särskilt viktigt är det för elever som har en svår problematik med sig i sin rygsäck.

Skönlitteraturen i kombination med fritt skrivande kan även leda till att traumatiserade elever börjar bearbeta sina erfarenheter. Vi har en elev som lever med skyddad identitet där den största hotbilden kommer från en familjemedlem. Eleven har periodvis mått mycket dåligt men har funnit ett sätt att bearbeta sitt trauma genom att dels utvecklas till en driven läsare, dels genom att bli en avancerad skribent där vi som lärare har kunnat följa hur denne börjar göra upp med sitt förflutna. Efter varje läsupplevelse skriver eleven frivilligt ner sina tankar och känslor som utgår från litteraturen och som sedan kopplas till elevens svåra upplevelser. I samband med att eleven alltmer har synliggjort sitt trauma för oss så har elevhälsan och andra instanser blivit inkopplade. Litteraturen, samtalen och loggskrivandet kan öppna för att eleverna får syn på sin problematik och både vågar och är motiverade att söka professionell hjälp hos elevhälsan. Det är viktigt att vi som lärare inte agerar "amatörpsykologer" utan lämnar över den traumatiserade bearbetningen till professionella yrkesutövare.

Exempel på litteratur att använda i undervisningen

Tuff flykt

Stranger, Simon (2010) *Skärseld*, Berghs Förlag
Tan, Shaun (2010) *Ankomsten*, Kabusa Böcker

Svår uppväxt

Glasgow, Ison och Arvidson, Emil (2014) *När jag inte hade nåt*, Brombergs Bokförlag

Utanförskap, krig

Frank, Anne (1997) *Anne Franks dagbok*, LL-förlaget
Teller, Janne (2012) *Om det var krig i Norden*, Lilla piratförlaget
Thor, Annika (1996) *En ö i havet*, Bonnier Carlsen
Boyne, John (2010) *Pojken i randig pyjamas*, Ponto Pocket, B Wahlströms Bokförlag

Bortgifte/heder

Höjeberg, Pia (2004) *Aylas saga*, Apec Förlag
Wahlén, Christina (2012) *Ingen du känner*, Raben & Sjögren
Asaad, Arkan (2012) *Stjärnlösa nätter*, Norstedts (Finns som lättläst på Vilja förlag, 2011)

s a n o m a

Enkel metod med framgångsrika resultat

Nyhet!
Utkommer Ht-16.

Språkvägen – för sfi kurs A, B, C och D

Språkvägen bygger på en tydlig och strukturerad arbetsgång. Här får eleverna möta texten genom att först lyssna, sedan tala och slutligen skriva och läsa.

Träna mer med Språkvägens kostnadsfria webbapp!

Språkvägen B: www.sanomautbildning.se/sprakvagenb
Språkvägen C: www.sanomautbildning.se/sprakvagenb
Språkvägen D: www.sanomautbildning.se/sprakvagenb

NYHET! Språkvägen Att börja med

Språkvägen – Att börja med är en introduktion till sfi-kurserna 2B och 3C. I häftet får eleverna grundläggande kunskaper för att kunna ta sig vidare. Här tränas alla förmågorna; lyssna-tala-skriva-läsa, men fokus ligger på muntliga övningar.

I tillhörande **lärarhäfte** finns kopieringsunderlag för grundläggande träning av bl.a. siffror och klockan.

Läs mer om Språkvägen och bläddra i materialet på vår hemsida!

s a n o m a utbildning

tel. 08-587 642 10
info@sanomautbildning.se
www.sanomautbildning.se